Z Dreptusiem po Dolinie Bugu

Łuków – Od wójta do plebana

Wycieczka nr A04

Pierwsza osada została założona tutaj prawdopodobnie w drugiej połowie XII lub na początku XIII w., wraz z pogranicznym grodem kasztelańskim, strzegącym przed niebezpieczeństwem zagrażającym Małopolsce od strony północnej. Źródła z 1233 r. potwierdzają istnienie tutaj twierdzy o dużym znaczeniu strategicznym. W 1250 r. Bolesław Wstydliwy, chcąc powstrzymać najazdy okolicznych ludów, osadził w Łukowie templariuszy i podjął próbę utworzenia biskupstwa, mającego mieć charakter misyjny na Jaćwieży i Rusi. Przedsięwzięcie to, chociaż początkowo zyskało aprobatę Stolicy Piotrowej, to na skutek interwencji Krzyżaków, ostatecznie zakończyło się niepowodzeniem. W 1364 roku Łuków otrzymał od króla Kazimierza III Wielkiego status wolnego miasta. Z kolei polsko-litewska unia personalna, zawarta w Krewie w 1385 r., położyła kres najazdom, umożliwiając trwały rozwój zarówno pod względem gospodarczym, jak i demograficznym. Aż do rozbiorów miasto było stolicą ziemi łukowskiej wchodzącej w skład województwa sandomierskiego, a od 1474 r. – lubelskiego. W 1403 r. Łuków uzyskał prawa miejskie magdeburskie z rąk króla Władysława II Jagiełły. Jako miasto królewskie, leżące przy trakcie komunikacyjnym prowadzącym z Korony na Litwę i obdarzane przez kolejnych władców licznymi przywilejami, w XV i na początku XVI w. stał się zamożnym ośrodkiem handlowym i rzemieślniczym, słynącym z produkcji sukna. Obok parafii katolickiej i gminy żydowskiej istniała tu także parafia prawosławna, przekształcona po unii brzeskiej w 1596 r. w parafię greckokatolicką. W drugiej poł. XVII w. Łuków kilkakrotnie padał ofiarą najazdów, palony i grabiony, najpierw w czasie powstania Chmielnickiego przez Kozaków, a następnie przez wojska szwedzkie i siedmiogrodzkie. Miasto zaczęło podnosić się z upadku dopiero w latach 70. XVII w. W 1696 r. sprowadzono zakon pijarów, którzy w 1701 r. założyli tu kolegium. Dzięki temu Łuków stał się ważnym ośrodkiem oświatowym. Pomyślny rozwój przerwał pożar, który w 1782 r. zniszczył dużą część zabudowań miejskich, co doprowadziło do zmniejszenia się liczby mieszkańców o połowę. W XIX w. Łuków pozostawał prowincjonalnym miastem o niewielkim znaczeniu gospodarczym. Ożywienie przyniosła dopiero budowa od lat 60. XIX w. linii kolejowych: Warszawa – Brześć, Łuków – Dęblin oraz Łuków – Lublin. Łuków zamienił się w ruchliwy węzeł kolejowy, a na początku XX w. zbudowano kilka większych zakładów przemysłowych. Rozwój miasta przerwał wybuch II wojny światowej, podczas której wymordowano blisko 50% jego mieszkańców (całą gminę żydowską) i zniszczono 70% zabudowy miasta.

źródło: Wirtualny Sztetl

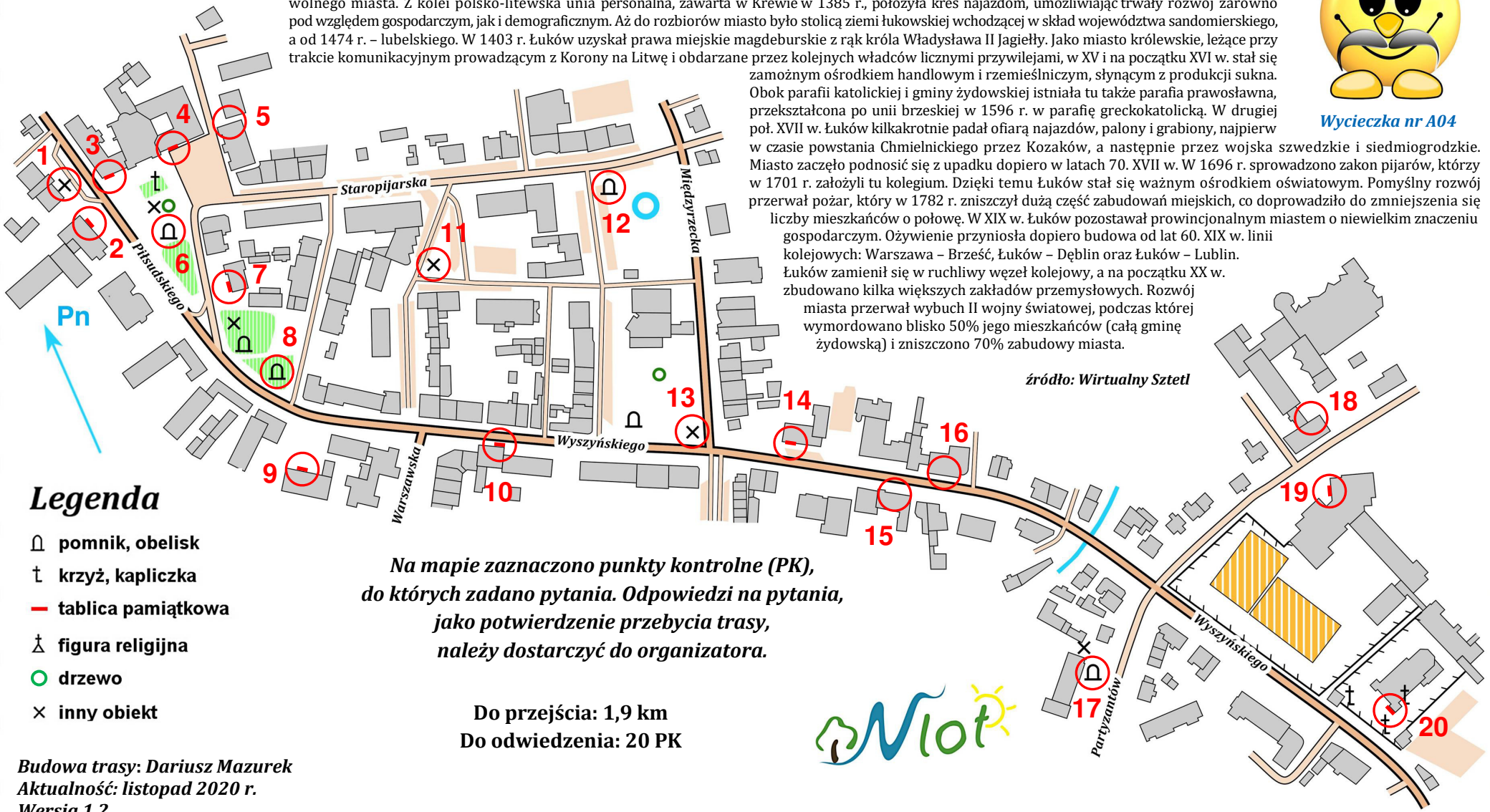

Legenda

- pomnik, obelisk
- krzyż, kapliczka
- tablica pamiątkowa
- figura religijna
- drzewo
- inny obiekt

Na mapie zaznaczono punkty kontrolne (PK), do których zadano pytania. Odpowiedzi na pytania, jako potwierdzenie przebycia trasy, należy dostarczyć do organizatora.

Do przejścia: 1,9 km
Do odwiedzenia: 20 PK

Budowa trasy: Dariusz Mazurek
Aktualność: listopad 2020 r.
Wersja 1.2

Z Dreptusiem po Dolinie Bugu/Łuków – Od wójta do plebana

PK 1	Wzniesiony w 1733 roku budynek Konwiktu Szaniawskich będący internatem dla uczniów pobliskiego kolegium Pijarów. Obecnie siedziba Muzeum Regionalnego. Rzeźba przedstawiająca Henryka Sienkiewicza. ***Kto jest adresatem spoczywającej na kolanach pisarza książki?***
PK 2	Klasycystyczny budynek starostwa powiatowego zaprojektowany przez Mateusza Ornano-Chiaratelliego, Francuza, kapitana armii napoleońskiej i zarazem uczestnika walk Powstania Listopadowego. Tablica pamiątkowa. ***Ilu peowiaków zaginęło bez wieści?***
PK 3	Tablica upamiętniająca obchody 125. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. ***W którą rocznicę uchwalenia Konstytucji tablica wróciła na swoje miejsce?***
PK 4	Zespół klasztorny Pijarów z późnobarokową kolegiatą pw. Przemienienia Pańskiego z poł. XVIII wieku. ***Jaka postać historyczna łączy ze sobą obie tablice pamiątkowe?***
PK 5	Budynek dawnej Kasy Skarbowej z poł. XIX wieku. Obecnie obiekt znajduje się w rękach prywatnych. ***Ile okien wychodzi na północną stronę?***
PK 6	Pomnik upamiętniający Powstańców Styczniowych odsłonięty 22 stycznia 1926 roku, z tablicą z wcześniejszego pomnika wystawionego przez młodzież Gimnazjum im. T. Kościuszki na miejscowym cmentarzu parafialnym. ***W którą rocznicę wybuchu Powstania ufundowano najnowszą tablicę pamiątkową?***
PK 7	Przedwojenny dom wzniesiony dla długoletniego dyrektora i ordynatora łukowskiego szpitala. Jego mieszkanie znajdowało się na piętrze, a parter wynajmowano Komunalnej Kasie Oszczędności. Po wojnie siedziba m.in. komendy powiatowej MO. ***Jak miał na imię ten znany, łukowski działacz i społecznik?***
PK 8	Pomnik św. Jana Pawła II. ***Jaki rok wyryto u dołu szaty papieża?***
PK 9	Budynek przedwojennego Kina „Oaza", funkcjonującego tutaj do 2011 roku. ***Kiedy dokładnie wmurowano informującą o tym, nietypową, tablicę pamiątkową?***
PK 10	Dom, w którym mieszkał Bronisław Chąciński, pierwszy Honorowy Obywatel Łukowa. ***Ile lat tutaj spędził?***
PK 11	Replika zabytkowej studni publicznej. ***Na jaki kolor pomalowano jej wnętrze?***
PK 12	Miejsce dawnej synagogi wzniesionej tutaj w II poł. XVIII wieku. Na przełomie XIX i XX wieku Żydzi stanowili blisko 2/3 mieszkańców miasta. ***Do kiedy stała tutaj bożnica?***
PK 13	Plac Solidarności i Wolności z ławeczką Henryka Sienkiewicza oraz Dębem III Tysiąclecia. ***Co, oprócz czasu, pokazuje ustawiony na placu zegar?***
PK 14	Miejsce, gdzie pierwotnie stał łukowski magistrat. Na jego dziedzińcu Niemcy dokonali licznych egzekucji. ***W co mają zostać wplecione dusze tych, którzy stracili tutaj życie?***
PK 15	Zabytkowy budynek biblioteki publicznej, w którym przed wojną mieściło się Towarzystwo Kulturalne „Ogniwo". ***Kto ufundował ustawione przed budynkiem stojaki rowerowe?***
PK 16	Wzniesiony w 2010 roku budynek handlowo-usługowy. ***Jaki Kościół mieści się tutaj na II piętrze?***
PK 17	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej. ***Którą rocznicę istnienia łukowskiej straży pożarnej upamiętniono?***
PK 18	Dawna Szkoła Powszechna im. ks. S. Konarskiego powołana do życia w listopadzie 1919 r. Mural. ***Czego uszlachetnianie?***
PK 19	I LO im. T. Kościuszki wywodzące się z powstałej w 1911 roku czteroklasowej Szkoły Handlowej. ***Gdzie wypowiedziano słowa umieszczone przy wizerunku patrona szkoły?***
PK 20	Barokowy kościół Podwyższenia Krzyża Świętego z lat 1665-1770, wchodzący w skład zespołu klasztornego Bernardynów. Tablica upamiętniająca misje parafialne. ***Skąd pochodził krzyż?***

Odpowiedzi należy przesłać na e-mail: trip.poczta@onet.pl lub za pomocą formularza.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób, które przebyły trasę na stronie internetowej http://dreptuś.pl